

1 ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר
 2 יקרא אתכם באחרית הימים¹, ופירשו רבותינו ז"ל², בקש
 3 רצה יעקב לגלות לבניו קץ הימין מועד סוף הגלות והגאולה
 4 השלימה, ונסתלקה ממנו
 5 שכינה ולא גילה. וכן הוא
 6 בפירוש רש"י [שנוסף על
 7 מה שכתב בהתחלת הפרשה,
 8 פרשת ויחי, למה פרשה זו
 9 סתומה פרשת ויחי כתובה בספר
 10 התורה מיד בסיים פרשת ויגש ללא
 11 ריווח בין שתי הפרשות כו' שבקש
 12 לגלות את הקץ לבניו ונסתם
 13 ממנו, שהובא פאן בתחילת
 14 פרשת ויחי כב' דרף אגב,³
 15 מוסיף רש"י ומבאר ענין זה
 16 בפירוט יתר במקומו
 17 העקרי, בפירוש הכתוב
 18 "ואגידה לכם", בקש לגלות
 19 את הקץ ונסתלקה ממנו
 20 שכינה, והתחיל יעקב אומר
 21 לבניו במקום את גילוי הקץ דברים
 22 אחרים.³
 23 ויש לומר, שענין זה (שבקש
 24 לגלות את הקץ) מובן ממה
 25 שכתוב פאן בדברי יעקב לבניו
 26 להתאסף ולבוא אליו לשון הגדה
 27 ("אגידה לכם") דוקא, כפי
 28 שיוסבר להלן הקשר והשיכות של
 29 גילוי הקץ לשון "הגדה".
 30 (ב) ובהקדים המבאר פאחד
 31 הביכלאף כרכים של מאמרי
 32 חסידות בכתב יד שציאזא מן
 33 השכינה אל החרות ברוך כלל
 34 הכוונה לכתבי חסידות שהיו ברוסיה
 35 והגיעו לידי הרבי (וכנראה שעל
 36 זה על המאמר המדובר כאן מייסד
 37 המאמר דבור-המתחיל
 38 "נחמו" של אדמו"ר
 39 מהר"ש⁴, שבענין הדבור

1 יש ג' לשונות, דבור ואמירה והגדה⁵, ואמרו בזהר⁶ שזהו
 2 'כלל' שכל מקום שנאמר לשון 'הגדה' - הוא מלין
 3 דחקמתא⁷ דברי חכמה ו'להעיר, ש'הגדה' הוא גם מלשון
 4 המשכה, כמו לשון הכתוב בספר דניאל נהר דינור דנגיד נהר של
 5 אש שנמשך כו'⁸, שמורה על
 6 המשכת ירידת והתגלות הענין
 7 הנמשך משרשו ומקורו, וזהו
 8 שלשון 'הגדה' הוא ביטוי
 9 שמתייחס לדיבור של מלין
 10 דחקמתא, שהוא ענין
 11 המשכת ירידת והתגלות החכמה
 12 משרשה ומקורה כו'. וזהו
 13 גם מה שכתוב⁹ על הקדוש-ברוך
 14 הוא המגיד מראשית מההתחלה
 15 אחרית את הסוף, שהוא ענין
 16 ההמשכה והגילוי ("מגיד")
 17 מבחינת החכמה הראשונה מעשר
 18 הספירות העליונות ("ראשית")
 19 לבחינת המלכות האחרונה מעשר
 20 הספירות ("אחרית")¹⁰,
 21 והראיה לכך שכל 'הגדה' קשורה
 22 לגילוי דברי חכמה היא מיעקב
 23 שאמר לבניו "ואגידה לכם"
 24 גו', ואמרו רבותינו ז"ל
 25 שרצה לגלות להם הקץ,
 26 ונאמר לשון 'הגדה', פי
 27 לשון 'הגדה' הוא מלין
 28 דחקמתא.

בס"ד. שבת פרשת ויחי, י"ד טבת, ה'תשכ"ה (הנחה בלתי מוגה)

1 ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה
 2 לכם את אשר יקרא אתכם באחרית
 3 הימים¹, ופירשו רבותינו ז"ל², בקש יעקב
 4 לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו שכינה.
 5 וכן הוא בפירוש רש"י [שנוסף על מה שכתב
 6 בהתחלת הפרשה, למה פרשה זו סתומה כו'
 7 שבקש לגלות את הקץ לבניו ונסתם ממנו,
 8 שהובא פאן כב' דרף אגב,³ מוסיף ומבאר
 9 בפירוט יתר במקומו העקרי, בפירוש הכתוב
 10 "ואגידה לכם"], בקש לגלות את הקץ ונסתלקה
 11 ממנו שכינה, והתחיל אומר דברים אחרים.³
 12 ויש לומר, שענין זה (שבקש לגלות את הקץ)
 13 מובן ממה שכתוב פאן לשון הגדה ("אגידה
 14 לכם") דוקא.

15 (ב) ובהקדים המבאר פאחד הביכלאף שציאזא
 16 מן השכינה אל החרות (וכנראה
 17 שעל זה מייסד המאמר דבור-המתחיל "נחמו"⁴ של
 18 שבענין הדבור יש ג' לשונות, דבור ואמירה והגדה⁵,
 19 ו'כלל' שכל מקום שנאמר לשון 'הגדה' - הוא מלין
 20 דחקמתא⁷ ו'להעיר, ש'הגדה' הוא גם מלשון
 21 המשכה, כמו נהר דינור דנגיד כו'⁸, שמורה על
 22 המשכת הענין משרשו ומקורו, וזהו שלשון 'הגדה' הוא מלין
 23 דחקמתא, שהוא ענין המשכת החכמה משרשה ומקורה כו'. וזהו
 24 גם מה שכתוב⁹ על הקדוש-ברוך
 25 הוא המגיד מראשית אחרית, שהוא ענין ההמשכה ("מגיד")
 26 לבחינת המלכות ("אחרית")¹⁰, והראיה לכך שכל 'הגדה' קשורה
 27 לגילוי דברי חכמה היא מיעקב
 28 שאמר לבניו "ואגידה לכם"
 29 גו', ואמרו רבותינו ז"ל שרצה לגלות להם הקץ,
 30 ונאמר לשון 'הגדה', פי לשון 'הגדה' הוא מלין
 31 דחקמתא.

(1) פרשתנו מט, א. וראה אה"ת פרשתנו שנת, א ואילך. (2) פסחים נו, א. וראה ב"ר פצ"ח, ב. זח"א פרשתנו רלד, ב.
 (3) פרטי השינויים בפירוש רש"י מלשון הש"ס - נתבארו בשיחות שבהתוועדות (לקו"ש ח"י ע' 167 ואילך). (4) דשנת תרכ"ו
 (נדפס בסה"מ תרכ"ו ע' קצה ואילך). וראה גם ד"ה מהיכן זכו תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' שפג ואילך). המשך מצה זו תר"ם
 (סה"מ תר"ם ח"א ע' רנה). (5) להעיר גם מלקוטי לוי"צ אג"ק ע' שמג. (6) פרשתנו רמט, א. ח"ג נ, ב. קסא, א. וראה אה"ת
 שם. שפג, א. (7) ראה אה"ת שם שנת, א ואילך. (8) דניאל ז, י. (9) ישעי' מו, י. (10) אה"ת שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְאָמְרוּ בְּהֵרָא ¹¹ הַטַּעַם מִפְּנֵי מַה דְּוָקָא הִבִּיטוּ 'הַגְּדָה' מִתּוֹךְ
2 שלושת הביטויים של דיבור (דיבור, אמירה והגדה) מוֹרָה עַל מִלִּין
3 דְּחֻמְתָּא, כִּי בְּתַבְתּוּ "וְאֶגִּידָה" יֵשׁ אוֹתוֹת גִּמְ"ל דְּל"ת,
4 וְשֵׁהוּא ראשי התיבות של המילים גּוֹמֵל דְּלִים¹², לְשׁוֹן הַשְּׁפָעָה,
5 וְלֶכֶן גְּמִילוֹת חֲסָדִים מִתְחִיל
6 בְּגִמְ"ל עַל שֵׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת
7 הַשְּׁפָעָה נְתִיבָה שֶׁל חֶסֶד, וְגַם
8 גְּאוּלָּה שֶׁהִיא גַם בֶּן בְּחִינַת
9 הַשְּׁפָעָה מִתְחִיל בְּגִמְ"ל,
10 וּכְתִיב¹³ חֲסָדֵי ה' גוֹ' פֶּעַל כָּל
11 אֲשֶׁר גְּמַלְנוּ גוֹ', שְׁגִימְ"ל
12 הוּא בְּחִינַת הַשְּׁפָעָה נְתִיבָה.
13 וְדָל"ת הוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל אֶת
14 הַנְּתִיבָה וְהַשְּׁפָעָה, שְׁזָהוּ שְׁאָמַר
15 דָּוִד עַל עַצְמוֹ "דְּלוֹתַי וְלִי
16 יִהְיוּשִׁיעִי"¹⁴, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב¹⁵
17 כִּי עֲנִי וְאֶבְיוֹן אֲנִי, וְהַטַּעַם לִכְךָ
18 שֶׁדוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר עַל עַצְמוֹ לְשׁוֹנוֹת
19 אֵלוֹ שֶׁל עֲנִיּוֹת, בְּחִינַת מְקַבֵּל, הוּא כִּי
20 סִיְהָרָא הִירָח (סְפִירַת הַמַּלְכוּת,
21 מְדַרְגֵת דָּוִד) לִית לָהּ מְגַרְמָה
22 כְּלוּם¹⁶ אֵין לָהּ כְּלוּם מִשֶׁל עַצְמָה,
23 וּמִקְבֵּלַת אֶת כָּל הָאוֹר שֶׁלָּהּ מִהַשְׁמַשׁ,
24 וְכִן סְפִירַת הַמַּלְכוּת אֵין לָהּ תּוֹכֵן וְאוֹר
25 מִשֶׁל עַצְמָה וְהִיא מְקַבֵּלַת אֶת אוֹרָה
26 מִהַסְּפִירוֹת שֶׁלְמַעֲלָה מִמֶּנָּה. וְהִי"ד
27 שֶׁבְ"אֶגִּידָה" הוּא בְּחִינַת
28 יְסוֹד הַמְּשֻׁפָּע כּו', כִּמְבוֹאֵר
29 בְּקַבְלָה וְחִסְדוֹת שֶׁסְּפִירַת הַיְסוֹד הִיא
30 עֲנִיּוֹן הַהֲתַקְּשׁוֹת וְהַהֲתַחֲבָרוֹת בֵּין
31 הַמְּשֻׁפָּע (הַסְּפִירוֹת שֶׁלְמַעֲלָה מִיְסוֹד
32 וּמַלְכוּת) וְהַמְקַבֵּל (סְפִירַת הַמַּלְכוּת)
33 לְצוּרֵךְ הַהֲשַׁפְעָה. וְלֶכֶן תַּבְתּוּ
34 "אֶגִּידָה" מוֹרָה עַל מִלִּין
35 דְּחֻמְתָּא הַמְשַׁכֵּת וְהַתְּגַלּוֹת
36 הַסְּפִירוֹת חֶלֶל מִהַסְּפִירָה הָרֵאשׁוֹנָה,
37 חֲכַמְתָּא. וְזָהוּ שְׁאָמַר נַעֲקֵב לְבָנוּ
38 "וְאֶגִּידָה לְכֶם", שֶׁהוּא רְצוֹנוֹ
39 לְגַלּוֹת לָהֶם מִלִּין דְּחֻמְתָּא.
40 וּמִמְשִׁיף לְבָאֵר, כִּמְאֹמֵר הַנוֹכַח,
41 שִׁישׁ דְּבָרֵי אֲגָדָה שֶׁבְּתוֹרָה

שֶׁהֵן מִלִּין דְּחֻמְתָּא בְּיֹתֵר, כְּלוּמֹר, דְּבִרֵי חֲכַמָּה נִעְלִים בְּמִיּוּחַד
שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה חֶלֶק הַפְּנִימִי וְהוֹסֵדוֹ שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהוּא
'דְּבִרֵי חֲכַמָּה' יוֹתֵר מִהַחֶלֶק הַגְּלוּי (וְעַד לְרִזִּין דְּרִזִּין סוּדֵי סוּדוֹת שֶׁהֵם
בְּבְחִינַת סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין דְּבָרִים שֶׁמַּעַד מִהוּתָם הֵם סְתוּמִים
וְנִעְלָמִים, לְמַעֲלָה מִגְּלוּי). וְזָהוּ מַה
שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל¹⁷,
רְצוּנָךְ שְׁתַּפְּיֵר מִי שְׁאָמַר וְהִיא
הָעוֹלָם, אִם בְּרִצּוֹנְךָ לֹכּוֹת לִידִיעָה
וְהִכְרָה בְּאַלּוּקוֹת לְמוֹד הַגְּדָה,
פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה הַעוֹסֵקת בְּעֵינֵי
אַלּוּקוֹת, שְׁמַתוֹךְ כֶּף אֶתָּה מְפִיר
אֶת הַקֶּב"ה כּו', וְהִנְנוּ, מִזֶּה
מוֹכֵן שֶׁ'הַגְּדָה' הוּא בְּחִינַת
פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה¹⁸, כִּפִּי שֶׁמִּמְשִׁיךְ
וּמִפְּרֹט.
וְהַעֲנִין בְּזָה¹⁹, דְּהִנֵּה,
מִהַחֲלוּקִים אֶחָד הַהִבְדִּילִים שְׁבִין
שְׁלוֹשֶׁת הַבִּיטוּיִים הַנוֹכְרִים לְנוֹשֵׂא
הַדִּבּוּר דְּבִיבּוּר אֲמִירָה וְהַגְּדָה,
שְׁדִיבּוּר וְאֲמִירָה אֶפְשָׁר יִתְּכֵן
שְׁיִהְיוּ רַק מְחִיצוֹנִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ
וְלֹא יִתְּנוּ בִּיטוּי לְפְנִימִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ, כִּי
הַדִּבּוּר שֶׁהוּא בְּפָה, יְכוּל
לְהִיטֵב בְּאוֹפֵן שֶׁל "אֶחָד בְּפָה
וְאֶחָד בְּלֵב"²⁰ כִּשֶׁהָאֵדָם אוֹמֵר
דְּבַר אֶחָד וּבְלִיבּוֹ הוּא מִתְּכוּוִּין לְדַבֵּר
אַחֵר, כִּךְ שֶׁהַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ הוּא רַק בִּיטוּי
שֶׁל חִיצוֹנִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְאֵילוֹ בְּפְנִימִיּוֹת
הַנֶּפֶשׁ יֵשׁ דְּבָרִים אַחֲרִים אוֹ אֶפִּילוֹ
סוֹתֵרִים וְהַפְּכִיִּים, וְאֶפִּילוֹ אֲמִירָה
שֶׁהִיא בְּלֵב וְלֹא רַק בְּדִבּוּר בְּפֵה
שֶׁלְכַאוּרָה הַלֵּב יוֹתֵר קְרוֹב לְפְנִימִיּוֹת
הַנֶּפֶשׁ, גַּם הִיא יְכוּלָּה לְהִיטֵב
הַיֶּפֶךְ פְּנִימִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ, הַיֶּפֶךְ
אֲמִיתִית רְצוֹנוֹ [וְכִמְבָאֵר
בְּרַמְבַּם²¹ בְּהַלְכוֹת גִּירוּשֵׁין טַעַם
הַהֲלָכָה שְׁכוּפִין אוֹתוֹ אֵת מִי
שְׁחִיב לְתַת גַּט לְאִשְׁתּוֹ וְהָרִי גַט כִּשֶׁר
רַק אִם נִיתֵן מִדַּעְתּוֹ וּמִרְצוֹנוֹ שֶׁל הַבֶּעַל,
וְאִם הוּא חִיב לְתַת גַּט וּמִסְרָב,
מְכַרְחִים אוֹתוֹ עַד שִׁיאֵמַר רוּצָה

הַגְּדָה', כִּי לְשׁוֹן הַגְּדָה' הוּא מִלִּין דְּחֻמְתָּא.
וְאָמְרוּ בְּהֵרָא¹¹ הַטַּעַם מִפְּנֵי מַה דְּוָקָא 'הַגְּדָה'
מִוֹרָה עַל מִלִּין דְּחֻמְתָּא, כִּי בְּתַבְתּוּ "וְאֶגִּידָה"
יֵשׁ אוֹתוֹת גִּמְ"ל דְּל"ת, שֶׁהוּא גּוֹמֵל דְּלִים¹²,
לְשׁוֹן הַשְּׁפָעָה, וְלֶכֶן גְּמִילוֹת חֲסָדִים מִתְחִיל
בְּגִמְ"ל עַל שֵׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁפָעָה, וְגַם
גְּאוּלָּה שֶׁהִיא גַם בֶּן בְּחִינַת הַשְּׁפָעָה מִתְחִיל
בְּגִמְ"ל, וּכְתִיב¹³ חֲסָדֵי ה' גוֹ' פֶּעַל כָּל אֲשֶׁר
גְּמַלְנוּ גוֹ', שְׁגִימְ"ל הוּא בְּחִינַת הַשְּׁפָעָה. וְדָל"ת
הוּא בְּחִינַת מְקַבֵּל, שְׁזָהוּ שְׁאָמַר דָּוִד "דְּלוֹתַי וְלִי
יִהְיוּשִׁיעִי"¹⁴, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב¹⁵ כִּי עֲנִי וְאֶבְיוֹן אֲנִי,
כִּי סִיְהָרָא (סְפִירַת הַמַּלְכוּת, מְדַרְגֵת דָּוִד) לִית
לָהּ מְגַרְמָה כְּלוּם¹⁶. וְהִי"ד שֶׁבְ"אֶגִּידָה" הוּא
בְּחִינַת יְסוֹד הַמְּשֻׁפָּע כּו'. וְלֶכֶן תַּבְתּוּ "אֶגִּידָה"
מִוֹרָה עַל מִלִּין דְּחֻמְתָּא. וְזָהוּ שְׁאָמַר יַעֲקֹב
"וְאֶגִּידָה לְכֶם", שֶׁהוּא מִלִּין דְּחֻמְתָּא. וּמִמְשִׁיף
לְבָאֵר, שִׁישׁ דְּבָרֵי אֲגָדָה שֶׁבְּתוֹרָה שֶׁהֵן מִלִּין
דְּחֻמְתָּא בְּיֹתֵר, שֶׁהִיא בְּחִינַת פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה
(וְעַד לְרִזִּין דְּרִזִּין שֶׁהֵם בְּבְחִינַת סְתִימָא דְּכָל
סְתִימִין). וְזָהוּ מַה שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל¹⁷, רְצוּנָךְ
שְׁתַּפְּיֵר מִי שְׁאָמַר וְהִיא הָעוֹלָם, לְמוֹד הַגְּדָה,
שְׁמַתוֹךְ כֶּף אֶתָּה מְפִיר אֶת הַקֶּב"ה כּו', וְהִנְנוּ,
שֶׁ'הַגְּדָה' הוּא בְּחִינַת פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה¹⁸.

וְהַעֲנִין בְּזָה¹⁹, דְּהִנֵּה, מִהַחֲלוּקִים שְׁבִין דְּבִיבּוּר
אֲמִירָה וְהַגְּדָה, שְׁדִיבּוּר וְאֲמִירָה אֶפְשָׁר
שְׁיִהְיוּ רַק מְחִיצוֹנִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ, כִּי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא
בְּפָה, יְכוּל לְהִיטֵב בְּאוֹפֵן שֶׁל "אֶחָד בְּפָה וְאֶחָד
בְּלֵב"²⁰, וְאֶפִּילוֹ אֲמִירָה שֶׁהִיא בְּלֵב, יְכוּלָּה
לְהִיטֵב הַיֶּפֶךְ פְּנִימִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ, הַיֶּפֶךְ אֲמִיתִית רְצוֹנוֹ
[וְכִמְבָאֵר בְּרַמְבַּם²¹ טַעַם הַהֲלָכָה שְׁכוּפִין אוֹתוֹ

(11) פרשתנו שם. (12) שבת קד, א. (13) ישע"י סג, ז. (14) תהלים קטז, ו. (15) שם קט, כב. (16) זח"א קפא, סע"א. וראה סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ב. (17) ספרי עקב יא, כב. הלי' תלמוד תורה לאדה"ז פ"ב ה"ב. רמב"ן במנין המצות סי' ז. ראה ג"כ חינוך פ' עקב סת"ד. אדר"נ ספכ"ט. שו"ע אדה"ז סי' קנו ס"ד. (18) ראה גם אוה"ת שם שפג, א. (19) בכל הבא לקמן - ראה לקו"ש שם ע' 168 ואילך (ממאמר זה). (20) פסחים קיג, ב. ב"מ מט, א. (21) הלי' גירושין ספ"ב.

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם גו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וכן הוא בענין ה'הגדה' של הקב"ה, כאשר הקדוש-ברוך הוא
 2 ממשיך ומגלה אור אלוקי שנמשל לדיבור באופן של 'הגדה' שפירושה
 3 הוא המשכת פנימיות אור-אין-סוף בגילוי המשכת והארת אור
 4 אלוקי מדרגות נעלות ופנימיות שברוך כלל הן נסתרות, וכמאמר רז"ל
 5 הנ"ל שעל-ידי לימוד אגדה
 6 (מ'לשון 'הגדה') היינו פנימיות
 7 התורה העוסקת בענייני אלוקות,
 8 אמה מפיר את הקב"ה כו',
 9 כי באגדה (פנימיות וסודות
 10 התורה) מאיר ומתגלה
 11 מפנימיות (ו'סתים') אור אלוקי
 12 נעלה ונעלם דקודש-א-בריה-הוא
 13 של הקדוש-ברוך-הוא.
 14 ובזה יובן שכתבת במילה
 15 "ואגידה" גופא²⁴ עצמה
 16 מרימו שבקש יעקב להגיד,
 17 לומר לבניו דברים שהם בגדר 'הגדה',
 18 היינו לגלות לבניו ענין פנימי
 19 ביותר, כמבואר לעיל ש'הגדה' היינו
 20 גילוי דברים מפנימיות הנפש, והענין
 21 הפנימי שביקש יעקב להגיד, היינו
 22 להמשיך ולגלות הוא, קץ ה'מין',
 23 שענינו הוא הגילוי של
 24 תכלית הסתום והפנימי הרבר
 25 הכי נעלם והכי פנימי - גילוי
 26 'סתים' דנשמה ו'סתים'
 27 דקודש-א-בריה-הוא לגלות
 28 ולהמשיך את החלקים הכי פנימיים
 29 והכי נעלמים של הנשמה ושל הקדוש-
 30 ברוך-הוא על-ידי גילוי והמשכת
 31 'סתים' דאורייתא החלקים הכי
 32 פנימיים והכי נעלמים של התורה.
 33 ג) אך כל זה הרצון של יעקב
 34 לגלות את הדברים הפנימיים והנעלמים
 35 הללו הוא כפי ראות עיניו
 36 ההבנה של יעקב, שבראותו
 37 את בניו כפי שעמדו בעולמו
 38 כפי שהם קיימים בעולם הנעלה
 39 והפנימי של יעקב עצמו, חשב יעקב
 40 שהם בני יעקב ראויים (לאחרי
 41 הקנה מסוימת) שיגלה להם
 42 את הקץ [ויבמכל-שכן מזה
 43 שחשב יעקב אפילו בנוגע

1 אני ולמרות שאמר זאת בכפייה הגט כשר, לפי שיצרו אנסו (ולכן)
 2 רוצה ומתאנה לעברה) ואמירתו שאינו רוצה היא דבר חיצוני בלבד,
 3 אבל הרצון האמיתי בפנימיות נפשו של כל אחד ואחד
 4 מבני ישראל הוא לעשות כפי רצון העליון ואם לפי התורה
 5 הוא חייב לתת גט לאשתו, הרבר נעשה
 6 רצונו האמיתי והפנימי, ועל-ידי זה
 7 שכופין אותו, מבטלים
 8 האנס שיצרו הרע אנסו ורצונו
 9 הנעשה על-ידי-זה וגורם לו
 10 לסרב לעשות כהוראת התורה,
 11 ועושה בסופו של דבר מה
 12 שחפץ בפנימיות נפשו. והרי
 13 רואים במוחש שאמירתו
 14 "איני רוצה" (לפני הכפייה),
 15 אינה באופן של "אחד בפה
 16 ואחד בלב", אלא סיורבו בפה אכן
 17 תואם את מחשבותיו וכוונות ליבו
 18 באותה שעה, כי גם בלבו לא
 19 רצה לעשות (ובלשון חכמינו
 20 ו"ל²² העין רוצה והלב
 21 חומד הרי שיתכן רצון לעשות
 22 עבירה גם בלב), ולכאורה הרי זה
 23 קשור בפנימיות הנפש ועל כך מבואר
 24 כאן שבאמת אין זה מפנימיות הנפש
 25 אלא שאמירה זו באה מצד
 26 חיצוניות הלב בלב עצמו מדובר
 27 ברובד חיצוני שלא קשור לעומק
 28 ופנימיות הנפש, אבל בפנימיות
 29 לבו רוצה כל יהודי תמיד בכל
 30 זמן לעשות רצונו תהברך].
 31 מה-שאין-כן 'הגדה', שהיא
 32 בניגוד לדיבור 'ואמירה' באה
 33 מפנימיות הלב.
 34 וזהו מה שכתוב בזהר והובא
 35 לעיל ש'הגדה' הינו מילין
 36 דחכמתא, פי ענינם של מילין
 37 דחכמתא - פנימיות
 38 (ו'סתים') דאורייתא החלק
 39 הנסתר והנעלם של התורה - שהן
 40 דברי החכמה שבתורת הסוד
 41 המעוררות ומגלות את
 42 הפנימיות (ו'סתים') החלק הנסתר
 43 והנעלם של הנשמה²³.

(22) פירש"י שלח טו, לט. אבן-עזרא שם. וראה במדבר"ר פ"ו, ב. (23) לקו"ת ויקרא ה, ג. (24) ועפ"ז יומתק ביותר שרש"י מפרש ענין זה על התיבות "ואגידה לכם".

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 לְעֵשׂוֹ שַׁיִיךְ לְצַד שֶׁל הַיֶּפֶךְ הַקְדוּשָׁה שְׂפָכְרָה נִתְבָּרַר²⁵ וּנְפַרְדּוּ בּוֹ הַטּוֹב
2 מֵהָרַע וְאִפְשֵׁר לְהַעֲלֹת אוֹתוֹ לְקְדוּשָׁה, וְלִכְן כָּבֵד וְיִכּוֹלָה לְהִיּוֹת
3 הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלֵמָה, שְׂלָכָן כַּאֲשֶׁר יַעֲקֹב נִפְגַּשׁ עִם עֵשׂוֹ לְאַחַר שֶׁשָּׁב מִחָרָן
4 אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ וַיְהִי לִי גֹי וְחַמּוֹר²⁶ - זֶה מְלַךְ הַמְּשִׁיחִים²⁷
5 שֶׁעַל פִּי דַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל עֲתִיד לְבוֹא
6 כִּשְׁהוּא וְרוֹכֵב עַל חַמּוֹר, וְאֵם לְפִי
7 הַהֶבְנָה שֶׁל יַעֲקֹב, עֵשׂוֹ כִּבְר הַתְּכַרְבֵּר
8 וְהוּא מוֹכֵן לְגֵאוּלָּה, כְּלִשְׁכֵן שְׁבִנִי
9 יַעֲקֹב כִּבְר רֵאוּיִים שִׁיתְגַּלְגַּל לָהֶם הַקֶּץ],
10 וְזֶהוּ שְׂאֵמַר לָהֶם "הָאֶסְפוּ
11 וְאֵגִידָה לָכֶם", שְׂפָאֶשֶׁר
12 תִּתְאָסְפוּ בִּיחַד (כּוֹלֵל גַּם הַמוֹשָׁג
13 'אִסְיָפָה' בְּהַקְשֵׁר זֶה כּוֹלֵל גַּם אֵת
14 הָעֵנִיָּן דְּאִסְיָפָה וּבִירוֹר
15 הַנִּיּוּצוֹת²⁸ שֶׁל הַקְדוּשָׁה שֶׁנִּפְלוּ
16 לְמַטָּה וְהִיא מוֹטֵל עַל בְּנֵי יַעֲקֹב
17 'לִאֲסוּף' וְלִבְרוֹר' אוֹתָם וְלִהְיוֹתָם
18 לְקְדוּשָׁה) וְתִתְאָחַדוּ כָל בְּנֵי יַעֲקֹב
19 בִּיחַד, אָזִי "אֵגִידָה (אֲגַלָּה)
20 לָכֶם" אֵת קֶץ הַיָּמִין
21 ("בְּאַחֲרִית הַיָּמִים"). אָבֵל
22 לְמַעֲשֵׂה בְּאוֹתָהּ שֶׁעָשָׂה יַעֲקֹב לֹא הִיא
23 יְכוּלָה לְגַלּוֹת אֵת הַקֶּץ לְבִנָּיו כִּי אִמְנֵם
24 כִּפִּי שְׁבִנִי יַעֲקֹב הֵם בְּעוֹלָמוֹ שֶׁל יַעֲקֹב
25 וּמְנַקְדוֹת הַמִּכְבָּט שֶׁלוֹ הֵם כִּבְר רֵאוּיִים
26 לְגִילוּיִים נְעִלִים אֱלֹהִים, אֲבָל מֵצַד
27 מֵעֲמָדָם וּמֵצַבְבָּם שֶׁל בְּנֵי יַעֲקֹב
28 עֲצֻמָּם, עֲדִיין לֹא הָיוּ רֵאוּיִים
29 לָכֵן, לְהִיּוֹתָם כִּיוּן שְׁבִנִי יַעֲקֹב הָיוּ
30 בְּמִדְרַגָּה תַּחְתּוֹנָה יוֹתֵר נִמְוָכָה
31 מִמִּדְרַגַּת יַעֲקֹב עֲצֻמוֹ, וְכַמּוֹכֵן
32 מִהַמְשָׁף מֵאֲמַר רַז"ל הַנְּזַכָּר
33 לְעִיל²⁹, שְׂכַשְׂרָאָה יַעֲקֹב
34 שְׁנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָהּ וּנִמְנַע
35 מִמֶּנּוּ לְגַלּוֹת אֵת הַקֶּץ, אָמַר : שְׂמָא
36 חֲסִי-וְשָׁלוֹם יֵשׁ בְּמִשְׁתִּי בְּאַחַד
37 מִיּוֹצְאֵי חֲלָצֵי פְסוּל כּוֹי. אָמַר
38 לוֹ בְּנָיו : שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שְׁמַע
39 יַעֲקֹב אֲבִינוֹ הַנּוֹקֵד 'יִשְׂרָאֵל' ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אָחַד. אָמַר וּבִכְךָ הַתְּכוּנוֹ

בְּנֵי יַעֲקֹב לּוֹמַר לוֹ : כָּשֶׁם שְׂאִין בְּלִבְךָ אֵלָּא אָחַד וְאַתָּה בּוֹרְדָאֵי מֵאִמִּין
בְּאִמּוֹנָה שְׁלִימָה בְּאַחֲדוּת ה', כִּף אֵין בְּלִבְנֵי אֵלָּא אָחַד וְגַם אֲנַחְנוּ
מֵאִמִּינִים בְּאַחֲדוּת ה' בְּאִמּוֹנָה שְׁלִימָה, שְׂמִזְדָּה גּוֹפָא עֲצֻמוֹ שְׂאֵמַרוּ
כָּשֶׁם כּוֹי, כִּף, בְּכִיף הַדְּמִיוֹן³⁰ הֵינּוּ שֶׁהָאִמּוֹנָה שְׁלֵהֶם דּוֹמָה לְאִמּוֹנָה
שֶׁל יַעֲקֹב אֲבָל הִיא לֹא מִמֶּשׁ אוֹתוֹ
הַדְּבַר, מוֹכֵן שְׁהָיוּ בְּנֵי יַעֲקֹב
לְמַטָּה מִמִּדְרַגַּת יַעֲקֹב וְלֹא כִפִּי
שִׁיעֲקֵב חֲשַׁב שֶׁהֵם כִּבְר הַגִּיעִיו לְמִדְרַגְתוֹ
וְרֵאוּיִים לְגִילוּי אוֹר אֱלוֹקֵי מִמְקוֹר
פְּנִימִי וְנַעֲלֵם.
וְעַל-פִּי-זֶה יֵשׁ לְבָאֵר דִּיוֹק
לְשׁוֹן הַגְּמָרָא³¹ שְׂכַאֲשֶׁר בִּיקֵשׁ
יַעֲקֹב לְגַלּוֹת לְבִנָּיו אֵת הַקֶּץ, הַדְּבַר
נִמְנַע מִמֶּנּוּ כִי "נִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ
שְׂכִינָהּ" (וְלֹא אִמְרוּ שְׂהִקֵּץ
עֲצֻמוֹ נִתְפַּסָּה נִתְעַלַּם מִמֶּנּוּ³² אוֹ
נִסְתַּם מִמֶּנּוּ³³), שְׂהִלְשׁוֹן
'שְׂכִינָהּ' לְגַבֵּי הַשְּׂרָאָה אֱלוֹקוֹת,
עַל-שֵׁם שְׂשׁוֹכְנַת נִמְצָאָה וְשׁוֹרָה
וּמִתְלַבְּשֵׁת³⁴ בְּעוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹנִים,
מִוְרָה עַל הַהַמְשָׁכָה הַיְרִידָה
וְהַתְּגַלּוֹת שֶׁל הַאֱלוֹקוֹת לְמַטָּה,
וְזֶהוּ שְׁנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ מִיַּעֲקֹב
(מָה שֶׁהוּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
מְבַקֵּשׁ לְגַלּוֹת הַקֶּץ לְבִנָּיו³⁵)
הַיְכוּלָתָה לְהַשְׁפִּין לְהַשְׁרוֹת אֵת
הַשְּׂכִינָה בְּעֵנִין זֶה - גִּילוּי הַקֶּץ
- לְמַטָּה. וְהֵינּוּ, שְׂיַעֲקֹב
עֲצֻמוֹ, שְׂרַתָּה עָלָיו שְׂכִינָתוֹ
יִתְבָּרַךְ (הַגִּילוּי דְּאוֹר-אֵין-
סוֹף בְּרוּף-הוּא הָאוֹר הָאֱלוֹקִי
הַכְּלִי-גּוֹבֵל) גַּם לְאֲחֵרֵי-כֵן גַּם
לְאַחַר שִׁנְסַתְלָקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָהּ וּנִמְנַע
מִמֶּנּוּ לְגַלּוֹת אֵת הַקֶּץ לְבִנָּיו (שְׂהָרִי
אָמַר לָהֶם תִּיכֵף וּמִיד כִּמְפּוֹרֵט
בְּפַסּוּקִים הַבָּאִים בְּפָהּ וְכַמָּה
עֵנִינֵי נְבוּאָה עַל מָה שְׁעֲתִיד לְהִיּוֹת
אִתָּם בְּעַתִּיד, שְׂבִשְׂבִיל זֶה
צְרִיכָה לְהִיּוֹת הַשְּׂרָאָה הַשְּׂכִינָה), וְגַם הַקֶּץ
צְרִיכָה לְהִיּוֹת הַשְּׂרָאָה הַשְּׂכִינָה), וְגַם הַקֶּץ עֲצֻמוֹ לֹא

(25) תו"א ר"פ וישלח, (26) וישלח לב, ו. (27) ב"ר פע"ה, ו. וראה לקו"ש ח"א ע' 70 ואילך. (28) ראה אוה"ת פרשתנו ס"ע שנח. ביאורי הזהר להצ"צ פרשתנו ס"ע קסה. (29) פסחים שם. וראה ב"ר פצ"ח, ג. (30) ראה תו"א תצוה פד, סע"ד, ויקהל פז, ג. סידור עם ד"ח קסה, א"ב. ד"ה מהיכן זכו ישראל הנ"ל (סה"מ תרכ"ז ע' שפד). (31) פסחים שם. (32) כהלשון בב"ר שם. (33) כלשון רש"י בהתחלת הפרשה, ששם הובא כבדרך אגב (כנ"ל ס"א), שלכן לא נחית לפרש פרטי הענין. (34) תניא פמ"א (נו, ב). (35) עד"ז פי' בתורה תמימה עה"פ.

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם גו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

42 את ההמשכה העליונה הזו לבניו ולא קודם לכן, **פי בהיותו** כאשר יעקב
 43 היה מופשט משיכות ומחשבה אודות מצבם ומחשבתו ורצונו
 44 לא היו 'בהתלבשות' בבניו, **לא היה מצבם** הרוחני של בניו נוגע
 45 ופועל בו ולכן מעמדם ומצבם לא פעל בו ירידה, **ורק כשבקש**
 46 **לגלות להם את הקץ, שאז**
 47 **יש לו שיכות וקשר עמהם**
 48 בצורה קרובה ולא רחוקה ומופשטת,
 49 **פעל מצבם גם בו, שנסתלקה**
 50 **ממנו שכינה כמבואר לעיל.**
 51 **ועל־דרך שמצינו במלשה**
 52 **רבנו, שבצליתו בָּהָר** בימים
 53 שבהם היה למעלה בהר, **היה**
 54 **מופשט מפל הענינים**
 55 **דלמטה, ולא היה לו קשר**
 56 **עם העולם ועניניו, ולכן לא**
 57 **נגע מעשה העגל בו**
 58 **ובמדרגתו ולא פעל בו ירידה,**
 59 **אף שידע זאת על־ידי**
 60 **שמיעה**³⁹ **מהקב"ה,**
 61 **שהודיעו ש'עשו להם עגל**
 62 **מסכה**" גו'⁴⁰ **בכל זאת הדבר**
 63 **נשאר רחוק ומופשט מבחינתו. אף**
 64 **כאשר ירד משה רבנו מן ההר**
 65 **למטה, ולאחרי־זה גם ראה**
 66 **את העגל מקרוב (כמבואר**
 67 **בחסידות ששמיעה היא מרחוק**
 68 **וראייה היא מקרוב), אזי נגע בו**
 69 **הדבר, ועד שפברו ידיו**⁴¹
 70 **כדברי חכמינו ז"ל בתלמוד ירושלמי:**
 71 **"... הלוחות היו משאוי ארבעים סאה**
 72 **והכתב היה סובלן, כיוון שפרח הכתב**
 73 **כברו על ידיו של משה ונפלו**
 74 **ונשחברו," ויחר**⁴² **אף משה**
 75 **וישאלו מידיו את הלוחות**⁴³
 76 **וכל זה לא קרה קודם לכן כאשר**
 77 **משה היה עדיין בהר כי אז היחס**
 78 **שלו למעמדם ומצבם של בני ישראל**
 79 **לא היה קרוב כל־כך.**
 80 **(ד אמנם** למרות שלמעשה יעקב
 81 **אבינו לא גילה לבניו את הקץ, ולא זו**
 82 **בלבד אלא שהענין גרם לירידה ביעקב**

1 **נתכסה ממנו**³⁶ **מיעקב עצמו, אלא רק נסתלקה ממנו**
 2 **ה"שכינה" (ענין הגילוי למטה) של בחינת הקץ, שהיה**
 3 **הכח להשפין ולהמשיף גילוי הקץ למטה ולכן למעשה לא עלה**
 4 **בידו לגלות את הקץ לבניו. ואף־על־פ־כן מיתסים חכמינו ז"ל**
 5 **ענין זה של חוסר האפשרות לגלות**
 6 **ולהשפין את הקץ למטה ליעקב,**
 7 **באמרם נסתלקה ממנו שכינה**
 8 **(אף שלכאורה הרי זה ההסתר**
 9 **וההתעלמות של הקץ ענין שנוגע**
 10 **רק לשבטים, והנה־ליה־**
 11 **למימר והיה להם (לחכמינו ז"ל)**
 12 **לומר שלא היו בניו זכאין**
 13 **לקץ**³⁷ **שיתגלה להם הקץ,**
 14 **וכיוצא־בזה או ביטוי דומה**
 15 **משמעו שההתעלמות וחוסר היכולת**
 16 **לגלות היתה בגללם), פי זה גופא**
 17 **דבר זה עצמו שאין בניו ראויים**
 18 **לגילוי הקץ, פעל ירידה**
 19 **מסוימת גם בו יחסית למצבו קודם**
 20 **לכן, כאשר ביקש לגלות את הקץ מתוך**
 21 **הנחה שבניו כן ראויים לגילוי הזה.**
 22 **ועל־דרך שמצינו במלשה**
 23 **רבנו שאמר לו הקב"ה לאחר**
 24 **סאת העגל לך רד (מגדולתך),**
 25 **כלום נתתי לך למשה רבינו**
 26 **גדולה אלא בשביל**
 27 **ישראל**³⁸ **, וכיון שבני־ישראל**
 28 **אינם פדבעי, הרי זה גורם**
 29 **ירידה גם במשה וכך גם חסרון**
 30 **בבני יעקב גורם ירידה ביעקב.**
 31 **אמנם, ירידה זו האמורה לעיל,**
 32 **ביעקב אבינו עצמו, שנסתלקה**
 33 **ממנו שכינה, היתה רק**
 34 **לאחרי שבקש לגלות להם**
 35 **לבניו את הקץ, אף שגם לפני־**
 36 **זה הם מצידם היו במעמד ומצב**
 37 **שלא היו ראויים לגילוי הקץ**
 38 **אבל מצבם לא פעל ירידה ביעקב**
 39 **עצמו.**
 40 **וטעם הדבר שהירידה ביעקב היתה**
 41 **רק כאשר ביקש להמשיך ולגלות לבניו**

עצמו לא נתכסה ממנו³⁶, אלא רק נסתלקה ממנו
 ה"שכינה" (ענין הגילוי למטה) של בחינת הקץ,
 שהיה הכח להשפין ולהמשיף גילוי הקץ למטה.
 ואף־על־פ־כן מיתסים חכמינו ז"ל ענין זה
 ליעקב, באמרם נסתלקה ממנו שכינה (אף
 שלכאורה הרי זה ענין שנוגע רק לשבטים,
 והנה־ליה־למימר שלא היו בניו זכאין לקץ³⁷,
 וכיוצא־בזה), פי זה גופא שאין בניו ראויים
 לגילוי הקץ, פעל ירידה גם בו. ועל־דרך שמצינו
 במלשה רבנו שאמר לו הקב"ה לך רד
 (מגדולתך), כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל
 ישראל³⁸, וכיון שבני־ישראל אינם פדבעי, הרי
 זה גורם ירידה גם במשה. אמנם, ירידה זו
 שנסתלקה ממנו שכינה, היתה רק לאחרי שבקש
 לגלות להם את הקץ, אף שגם לפני־זה היו
 במעמד ומצב שלא היו ראויים לגילוי הקץ.
 וטעם הדבר, פי בהיותו מופשט משיכות
 ומחשבה אודות מצבם, לא היה מצבם נוגע
 ופועל בו, ורק כשבקש לגלות להם את הקץ,
 שאז יש לו שיכות וקשר עמהם, פעל מצבם גם
 בו, שנסתלקה ממנו שכינה. ועל־דרך שמצינו
 במלשה רבנו, שבצליתו בָּהָר, היה מופשט מפל
 הענינים דלמטה, ולא היה לו קשר עם העולם
 ועניניו, ולכן לא נגע מעשה העגל בו ובמדרגתו,
 אף שידע זאת על־ידי שמיעה³⁹ מהקב"ה,
 שהודיעו ש'עשו להם עגל מסכה" גו'⁴⁰. אף
 כאשר ירד מן ההר, ולאחרי־זה גם ראה את
 העגל, אזי נגע בו הדבר, ועד שפברו ידיו⁴¹,
 ויחר⁴² אף משה וישאלו מידיו את הלוחות⁴³.

(ד אמנם פיון שהענין ד־האספו ואגידה לכם

(36) ומודגש זה ע"י השינוי מלשון הבר"ר: הקץ ונתכסה ממנו. (37) ע"ד סנהדרין יא, א. (38) ברכות לב, א. פירש"י תשא לב, ז. (39) דאפילו ראי' באספקלריא מלוכלכת אינה דומה כלל לזו שמצוחצחת (ויק"ר פ"א, יד), עאכו"כ שמיעה. וע"ד מעלת הנביא על החכם (ראה אגה"ק סי"ט. ובכ"מ). (40) תשא שם, ח. (41) ירושלמי תענית פ"ד ה"ה. (42) תשא שם, יט. (43) וי"ל שעד"ז הוא בנוגע "לך רד מגדולתך", שהירידה מגדולתו בפועל (שלכן כברו ידיו וכו') היתה אחרי שירד מן

ש"פ ויחי, י"ד טבת, ה'תשכ"ה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 אבינו עצמו, כמבואר לעיל, בכל זאת יש בכל העניין גם צד חיובי, כפי
 2 שממשיך, כַּיִן שְׁהַעֲנִין דְּהַאֲסַפוּ וְאֶגִּידָה לְכֶם גּו', נִכְתָּב
 3 בַּתּוֹרָה (שְׁנַתְנָה לְכָל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בכל הדורות הבאים, ולכן מובן
 4 שלא מדובר על מאורע שנוגע רק לבני יעקב במעמד ומצב מסויים), מוֹכֵן,
 5 שְׂרָצוֹנוּ שֶׁל יַעֲקֹב לְגִלּוֹת אֶת
 6 הַקֶּץ פֶּעַל פְּעוּלָתוֹ כּמוֹבן הַחִיּוּבִי
 7 גַם לְמִטָּה, וְעַד שְׁזָהוּ תּוֹרָה
 8 (הוֹרָאָה) נִצְחִית. וְכִמוֹכֵן גַם
 9 בְּלֹא־רִכְכִי לְלֹא הַהוֹכַחַת הַזֹּאת,
 10 שְׁהָרִי בְקִשְׁתֶּם שֶׁל צְדִיקִים
 11 אֵינָה חוֹזֶרֶת רִיקָם⁴⁴ וּבוֹדוּאֵי
 12 שאם יעקב ביקש, היתה לכך תוצאה
 13 מסוימת, כפי שממשיך ומבאר.
 14 וַיּוֹכֵן מִמָּה שְׁמַצִּינוּ בְּמִשָּׁה
 15 רַבָּנוּ (וְהָרִי מִשָּׁה וְיַעֲקֹב
 16 עֲנִינָם אַחַד, אֲלֹא שְׁיַעֲקֹב
 17 מְלָכְרוּ וּמִשָּׁה מְלָגְאוּ⁴⁵ כּמוֹבָאוּ
 18 בְּקַבְלָה וְחִסְדוֹת שֶׁגַם יַעֲקֹב וּגַם מִשָּׁה
 19 הֵם בְּחִינַת "בְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן", וְהָקוּ
 20 הַאֲמִצְעִי שֶׁל הַסְּפִירוֹת שֶׁבוּ נִמְצְאוּ
 21 בְּחִינַת הַדַּעַת שֶׁהִיא עֲנִינּוּ שֶׁל מִשָּׁה
 22 רַבָּנוּ וּגַם בְּחִינַת הַתְּפָאֶרֶת שֶׁהִיא מִידָתוֹ
 23 שֶׁל יַעֲקֹב, מִידַת הָאֵמֶת, וְהַדַּעַת הִיא
 24 הַפְּנִימִיּוֹת ("מְלַגְאוּ") שֶׁל חִיצוֹנוֹת
 25 ("מְלָכְרוּ") הַמִּידוֹת, שְׁעַל־יָדֵי
 26 תְּפִלָּתוֹ שֶׁל מִשָּׁה, וְאַתְחַנֵּן גּו'
 27 אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת
 28 הָאָרֶץ⁴⁶, וּבְקִשְׁתּוֹ לִרְאוֹת אֶת הָאָרֶץ
 29 נוֹעֵדָה בְּכַדִּי לְפַעוּל בְּכַנִּי־
 30 יִשְׂרָאֵל עֲנִין הָרְאִיָּה בְּאֲלֻקוֹת,
 31 הִנֵּה אֵף שֶׁבְּעַצְמוֹ לֹא נִכְנַס
 32 לְאָרֶץ וּלְפִי פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא בְּקִשְׁתּוֹ
 33 לֹא נִעֲנַת, מְכַל־מְקוֹם פֶּעַל מִשָּׁה
 34 רַבִּינוּ הַמְּשַׁכֵּת הָרְאִיָּה בְּכַנִּי־
 35 יִשְׂרָאֵל לַפְּחוֹת בְּמִידָה מִסּוּיִמִּית,
 36 רְאִיָּה בְּדֶרֶךְ מְקִיף לְלֹא הַתְּלַבְּשׁוֹת
 37 פְּנִימִית, (וְהִינּוּ, שֶׁבְּפְנִימִיּוֹת

1 תְּהִיָּה בָּהֶם הָאֵרָה אֲלוּקִית רַק בְּחִינַת הַשְּׂמִיעָה, כְּהַמְשֵׁךְ
 2 הַפְּתוּב⁴⁷ וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׂמַע אֶל הַחֻקִּים גּו', אֲבָל בְּמִקְיָף'
 3 לַפְּחוֹת הַמְּשִׁיךְ בָּהֶם גַם בְּחִינַת הָרְאִיָּה)⁴⁸.
 4 וְעַל־דֶּרֶךְ־זֶה יֵשׁ לֹמַר גַם בְּיַעֲקֹב (סְמוּךְ לְהִסְתַּלְקוֹתוֹ⁴⁹),
 5 שְׂאָף שְׁנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה,
 6 וּלְמַעֲשֵׂה לֹא גִילָה אֶת הַקֶּץ, שְׂלַכְן
 7 אָמַר אַחֲרֵי־כֵן "הַקְּבָצוּ
 8 וְשִׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב"⁵⁰, עֲנִין
 9 הַשְּׂמִיעָה בְּכָדֵךְ וְלֹא עֲנִין שֶׁל רְאִיָּה
 10 מְכַל־מְקוֹם עַל־יָדֵי אֲמִירָתוֹ
 11 "הַאֲסַפוּ וְאֶגִּידָה"⁵¹ וְהָרִי
 12 "הַגְּדָה" הִיא הַתְּגַלּוֹת שֶׁל עֲנִין פְּנִימִי
 13 בְּיֹתֵר, נָתַן יַעֲקֹב הַפֶּחַ לְכַנִּי
 14 (וְלִכְנִיָּהֶם אַחֲרֵיהֶם עַד
 15 אַחֲרֵית הַיָּמִים שֶׁהָרִי הִדְבֵר נִכְתָּב
 16 בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא הוֹרָאָה לְכָל הַדּוֹרוֹת)
 17 שְׂיַגִּיעוּ בְּעַבְדוֹתֶם בְּעַבְדוֹת ה'
 18 שֶׁלֵּהֶם לְגִילּוֹי הַקֶּץ לַפְּחוֹת בְּדֶרֶךְ
 19 מְקִיף (עַבְדוֹת ה' בְּאוֹפֵן שֶׁל
 20 חֲרוֹת⁵² מְאוּמוֹת הָעוֹלָם
 21 וּמִיָּצָר הָרַע מֵעִין הַמְּצַב שִׁיחָה
 22 לְעֵתִיד לְבוֹא). וַיֵּשׁ לֹמַר שְׁזָהוּ
 23 מַה שֶּׁכָּתֹב רַש"י בְּפִירוּשׁוֹ לַפְּסוּק
 24 זֶה: "וְהַתְּחִיל אוֹמֵר דְּבָרִים
 25 אַחֲרֵים", שְׁעֲנִין זֶה בָּא
 26 בְּהַמְשֵׁךְ לְמַה שֶּׁבְּקִשׁ לְגִלּוֹת
 27 אֶת הַקֶּץ, וְהִינּוּ⁵³ שְׂמָה
 28 שֶׁבְּקִשׁ לְגִלּוֹת וְנִמְנַע מִמֶּנּוּ, אֶת זֶה
 29 עֲצֻמוֹ הַכְּנִיס בְּדְבָרִים אַחֲרֵים,
 30 בְּהַקְּבָצוֹ וְשִׁמְעוֹ גּו', שְׁעַל־
 31 יָדֵי־זֶה בְּעַבְדוֹת ה' בְּאוֹפֵן שֶׁל 'קֶץ'
 32 בְּדֶרֶךְ מְקִיף לַפְּחוֹת יָבֹאוּ לְגִילּוֹי
 33 הַקֶּץ⁵⁴ שֶׁל הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלִימָה.

ההר (ויומתק עפ"י יתור הלשון "לך" (רד) - שה"רד" יהי אחרי שילך מן (מעלת) ההר; וגם תומתק שייכות דרש זה לפי הפשוט שבכתוב, שהכוונה לירידה מן ההר). (44) ראה זח"א מג, סע"א. (45) ת"ז תי"ג (כט, א). נתבאר בלקו"ת פנחס ד"ה צו את בניי (השני) פ"ד. (46) ר"פ ואתחנן. (47) שם, ד. (48) לקו"ת ר"פ ואתחנן. אוה"ת שם. וראה גם שעה"ת (לאדמו"ר האמצעי) ח"ב ד"ה להבין ההפרש שבין תפילה לתורה. (49) בדוגמת ההמשכה דמשה שהיתה סמוך להסתלקותו דוקא (ראה אוה"ת שם ע' עח). (50) פרשתנו שם, ב. (51) בכללות פעל זה ע"י בקשתו לגלות את הקץ (ואגידה לכם), אלא שמ"מ הוצרך גם ל"הקבצו ושמעו" (ובדוגמת משה, שנוסף ל"ואתחנן" הוצרך לראות את הארץ - עכ"פ מרחוק (לקו"ת שם ג, ד. שעה"ת שם ל, ב ואילך. אוה"ת שם)). (52) באופן אחר - עיין מכתב בת אדמו"ר הזקן (נדפס בספר חכמי ישראל בעש"ט ע' סא). (53) ראה גם זהר פרשתנו רלה, רע"א. (54) ועפ"י יש לבאר הטעם שפרשה זו היא פתוחה (אף שהתחלת הפרשה היא סתומה בגלל שביקש לגלות את הקץ ונסתם ממנו) - כי ע"י פרשה זו המשיך הקץ גם למטה (בדרך מקיף עכ"פ).